

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34074
Nom	Farmàcia clínica i atenció farmacèutica
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1201 - Grau en Farmàcia	Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació	5	Primer quadrimestre
1211 - Doble Grau en Farmàcia i Nutrició Humana i Dietètica	Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació	5	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1201 - Grau en Farmàcia	22 - Farmàcia Clínica i Atenció Farmacèutica	Obligatòria
1211 - Doble Grau en Farmàcia i Nutrició Humana i Dietètica	1 - Assignatures obligatòries del PDG Farmàcia-Nutrició Humana i Dietètica	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
MERINO SANJUAN, MATILDE	134 - Farmàcia i Tecnologia Farmacèutica

RESUM

La Farmàcia Clínica i l'Atenció Farmacèutica representen el paradigma de la professió farmacèutica en relació a l'ús racional dels medicaments. El futur farmacèutic ha d'adquirir la capacitat d'identificar, integrar i aplicar la informació de les ciències mèdiques i farmacèutiques per detectar els problemes farmacoterapèutics potencials o reals amb els medicaments i resoldre'ls mitjançant la comunicació, la informació i l'educació al pacient (o cuidador) de manera integrada i co-responsable amb la resta de professionals sanitaris.

És d'assenyalar que l'enfocament de l'assignatura i de les competències a aconseguir pels estudiants integra els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) promoguts per Nacions Unides (agenda 2030). Entre ells cal destacar per la seua relació directa amb la Farmàcia Clínica i Atenció Farmacèutica potenciar la gestió sanitària responsable per a garantir la sostenibilitat del sistema sanitari, l'ús racional del medicament i la promoció de salut comunitària (objectiu 3: Salut i Benestar, objectiu 10: Reducció de les desigualtats) i l'educació de qualitat (objectiu 4). A més, en l'assignatura es potencia el treball *interdisciplinari (objectiu 17).

El Programa de l'assignatura presenta les eines bàsiques que li seran necessàries al farmacèutic per a l'exercici professional en l'escenari assistencial (procés d'atenció al pacient i el sistema de gestió per fer-ho tant en atenció primària com especialitzada).

Els objectius d'aquesta assignatura són:

- Promoure la pràctica farmacèutica assistencial, és a dir, centrada en el pacient per proporcionar-li la teràpia farmacològica que permeti obtenir resultats que millorin o mantinguin la qualitat de vida del pacient.
- Conèixer les bases metodològiques per fomentar l'ús racional del medicament.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomana haver cursat les matèries: Biofarmàcia i Farmacocinètica, Farmacologia i Toxicologia.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENENTATGE (RD 822/2021)

1201 - Grau en Farmàcia

- Saber interpretar, valorar i comunicar dades rellevants en els diferents vessants de l'activitat farmacèutica, fent ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Capacitat per a transmetre idees, analitzar problemes i resoldre'ls amb esperit crític, adquirint habilitats de treball en equip i assumint el lideratge quan siga apropiat.
- Saber aplicar el mètode científic i adquirir habilitats en el maneig de la legislació, fonts d'informació, bibliografia, elaboració de protocols i altres aspectes que es consideren necessaris per al disseny i avaluació crítica d'assajos preclínic i clínics.
- Desenvolupar habilitats de comunicació i informació, tant orals com escrites, per tractar amb pacients i altres professionals de la salut al centre on exercisca l'activitat professional. Promoure les capacitats de treball i col·laboració en equips multidisciplinaris i les relacionades amb altres professionals sanitaris.

- Reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la competència professional, prestant una importància especial a l'autoaprenentatge de nous coneixements basant-se en l'evidència científica disponible
- Seleccionar i dispensar adequadament els medicaments i altres productes d'interès sanitari utilitzant criteris d'eficàcia, seguretat, adequació farmacocinètica i cost/efectivitat.
- Prestar consell terapèutic en farmacoteràpia i dietoteràpia.
- Promoure l'ús racional dels medicaments i productes sanitaris, així com adquirir coneixements bàsics en gestió clínica, economia de la salut i ús eficient dels recursos sanitaris.
- Identificar, avaluar i valorar els problemes relacionats amb fàrmacs i medicaments, així com participar en les activitats de farmacovigilància.
- Dur a terme les activitats de farmàcia clínica i social, seguint el cicle d'atenció farmacèutica.
- Avaluar els efectes terapèutics i tòxics de substàncies amb activitat farmacològica.

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

- Identificar la informació rellevant sobre les drogues i avaluar críticament aquesta informació amb la finalitat de proporcionar informació objectiva i verificada (ús de les TIC) als professionals sanitaris i pacients.
- Avaluar els assaigs clínics i l'evidència científica per promoure la selecció dels medicaments i el seu ús racional.
- Seleccionar i distribuir adequadament els medicaments i altres productes de salut d'interès amb els criteris d'eficàcia, seguretat, conveniència farmacocinètica i cost / eficàcia.
- Proporcionar assessorament terapèutic i promoció de la salut, tant en el procés de dispensació, i indicació, com en el seguiment farmacoterapèutic.
- Identificar, avaluar i valorar els problemes relacionats amb els medicaments, així com detectar, previndre i resoldre els resultats negatius de la medicació i participar en les activitats de farmacovigilància.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Farmàcia Clínica i Atenció Farmacèutica

Introducció al Sistema Sanitari i Farmacèutic Assistencial

Assaigs clínics

Farmacovigilància

Gestió farmacoterapèutica

Tecnologies d'informació i comunicació

2. Farmàcia clínica i Atenció Farmacèutica: processos i procediments metodològics

Prescripció de medicaments
Dispensació de medicaments
Indicació farmacèutica
Tècniques de comunicació
Qualitat assistencial: seguretat i efectivitat dels medicaments
Seguiment farmacoterapèutic personalitzat.
Qualitat assistencial en el marc de la Farmàcia Clínica
Sistemes de gestió de la qualitat farmacoterapèutica
Resultats en el pacient

3. Farmàcia clínica y atención farmacéutica en situaciones especiales

Dispensació activa e indicació en la oficina de farmàcia
Atenció farmacèutica dels símptomes menors respiratoris i del dolor
Atenció farmacèutica dels símptomes menors digestius i de la pell
Atenció farmacèutica en embaràs, lactància i pediatria
Atenció farmacèutica en geriatría

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	28,00	100
Pràctiques en aula informàtica	20,00	100
Seminaris	6,00	100
Tutories reglades	2,00	100
TOTAL	56,00	

METODOLOGIA DOCENT

Els mètodes docents utilitzats en aquesta assignatura faciliten a l'estudiant conèixer els ODS i treballar en línia amb ells. En particular, destacar les activitats proposades en pràctiques i seminaris.

Teoria. El professor realitzarà una presentació dels conceptes i contingut de cada tema, ressaltarà els aspectes fonamentals per a la comprensió del mateix i resoldrà els dubtes o qüestions que es plantegin a l'aula.

Pràctiques. Les classes de pràctiques es desenvoluparan a l'Aula de Farmàcia Clínica, al CESIS o en un aula d'informàtica i estaran distribuïdes en 5 sessions de 4 hores de durada cadascuna. Estan orientades a que l'estudiant siga capaç de proveir als pacients la informació necessària per optimitzar la utilització de medicaments i d'obtenir i analitzar la informació relacionada amb els tractaments i la situació clínica d'un pacient, per identificar oportunitats de millora i participar en el seguiment del pacient. A l'aula, el professor incidirà sobre els aspectes més importants i guiarà a l'estudiant en la utilització de les tècniques informàtiques de comunicació en salut que serviran de suport per a l'obtenció de la informació necessària

i el registre de les activitats realitzades.

Seminaris. Les classes de seminaris estaran dedicades a aplicar i aprofundir sobre diferents aspectes de l'assignatura. El professor proporcionarà els materials necessaris i proposarà una sèrie d'activitats per afavorir l'aprenentatge. Els estudiants treballaran els temes seleccionats en grup i lliuraran al professor un informe del treball realitzat que exposaran i discutiran a l'aula si se considera oportú.

S'utilitzarà metodologia d'aprenentatge basada en problemes (ABP) i aprenentatge-servei (ApS).

Tutories. Els estudiants acudirán en grups. En elles el professor orientarà a l'estudiant sobre els elements que conformen el procés d'aprenentatge tant pel que fa a plantejaments generals com a qüestions concretes.

AVALUACIÓ

La còpia o plagi manifest de qualsevol tasca de l'avaluació suposarà la impossibilitat de superar l'assignatura, sotmetent-se seguidament als procediments disciplinaris oportuns. S'ha de tenir en compte que, d'acord amb l'article 13. d) de l'Estatut de l'Estudiant Universitari (RD 1791/2010, de 30 de desembre), és deure un estudiant abstenir-se en la utilització o cooperació en procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat.

Davant pràctiques fraudulentes es procedirà segons allò establert pel "**Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes a la Universitat de València**" (ACGUV 123/2020):
<https://www.uv.es/sgeneral/Protocols/C83.pdf>

L'avaluació de l'aprenentatge dels estudiants tindrà en consideració tots els apartats exposats a l'apartat de metodologia docent d'aquesta guia. Per a això l'avaluació de l'assignatura s'estructura en tres blocs: teoria, pràctiques i seminaris.

La qualificació del bloc de teoria constitueix el 55% de la qualificació final. S'avaluarà mitjançant un examen escrit que constarà de preguntes conceptuals i preguntes test que permetran demostrar a l'estudiant el grau d'assimilació dels conceptes fonamentals. També poden incloure's temes a desenvolupar que permetran demostrar a l'estudiant la capacitat de síntesi i d'exposició. La nota mínima que s'ha d'obtenir en el bloc de teoria per poder fer la mitja amb les altres activitats de l'assignatura és de 5.

Per avaluar el bloc de pràctiques l'estudiant haurà d'assistir a totes les sessions de pràctiques. Per això, quan l'estudiant, per una causa justificada, no puga assistir a una sessió de pràctiques el professor li facilitarà la recuperació d'aquesta sessió en un grup de pràctiques que es desenvolupe en data posterior. Es realitzarà un examen escrit sobre les qüestions tractades a les sessions de pràctiques, juntament amb l'examen de teoria (1a conv o 2a conv). La qualificació de pràctiques representarà el 30% de la qualificació final i serà el resultat del qüestionari i els exercicis realitzats en les pràctiques. La nota mínima que s'ha d'obtenir en el bloc de pràctiques per poder fer la mitjana amb les altres activitats de l'assignatura és de 5. En cas de no superar l'assignatura, la nota obtinguda en el bloc de pràctiques es podrà mantindre durant els dos cursos acadèmics posteriors a la realització de les mateixes.

L'avaluació del bloc de seminaris representarà un 15% de la qualificació final. Serà obligatori entregar les tasques sol·licitades pel professor, que representaran el 70% de la qualificació d'aquesta activitat. El 30% restant de la qualificació correspondrà a la puntuació obtinguda en la participació activa en la preparació de les activitats a l'aula.

D'acord amb les directrius de la CAT de Farmàcia (14 maig 2012), aquells estudiants que no es presenten a *l'examen de teoria* però han participat i tenen nota en alguna/s de les activitats docents realitzades (seminaris, aula informàtica, tutories, etc.) seran qualificats com **NO PRESENTATS** en la primera convocatòria, però si segueixen sense presentar-se a *l'examen de teoria*, la qualificació final que apareixerà en segona convocatòria tindrà en compte les notes obtingudes en les distintes activitats i, en conseqüència podrà aparèixer com a **SUSPÉS**.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Herrera J. Manual de Farmacia Clínica y Atención Farmacéutica. Elsevier, 2003.
- Climente M. Jiménez NV. Manual para Atención Farmacéutica. Ivadis. 3ª edición. 2005
- Jiménez NV. Borrás C. Climente M y Merino M. Calidad farmacoterapéutica. Editorial Universitat de Valencia. 2ª edición 2008.
- Faus MJ. Amariles P. y Martínez-Martínez F. Atención Farmacéutica. Conceptos, procesos y casos prácticos. Ergón. 2008.
- Herrera J. y Montero JC. Atención Farmacéutica en Geriátria. Elsevier. 2005.
- Herrera J. y Montero JC. Atención Farmacéutica en Pediatría. Elsevier. 2007.

Complementàries

- Baos V y Faus MJ. Protocolos de indicación farmacéutica y criterios de derivación al médico en síntomas menores. Fundación Abbott. 2008.
- Método DÁDER. Guía de Seguimiento Farmacoterapéutico. D Sabater, MM Silva y MJ Faus . Ed. La Gráfica. 2007. Granada.
- Jiménez NV. Font I. y Climente M. Problemas Farmacoterapéuticos. Guía para su prevención y resolución. Ivadis. Valencia 2003.
- Baños JE y Farré M. Principios de Farmacología Clínica. Masson 2002.
- Stockey. Interacciones Farmacológicas. 3ª edición Pharma Editores 2009.
- Foro de Atención Farmacéutica-Farmacia Comunitaria (Foro AF-FC).Guía práctica para los Servicios Profesionales Farmacéuticos Asistenciales en la Farmacia Comunitaria. Madrid: Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos; 2019.

- Documento de Consenso. Foro de Atención Farmacéutica. Enero 2008
- Recursos en internet:
  - Sociedad Española de Farmacia Hospitalaria: <https://www.sefh.es/>
  - Sociedad Española de Farmacéuticos de Atención Primaria: <https://www.sefap.org/>
  - Agencia Española del Medicamento: <https://www.aemps.gob.es/>
  - Agencia Europea del Medicamento: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/ema_es.
  - Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos: <http://www.cof.es/>
  - Sociedad Española de Farmacia Clínica, Familiar y Comunitaria (SEFAC): <https://www.sefac.org/>
  - Portalfarma www.portalfarma.com